

# C - Etiologisk indelning

Här ger Livsmedelsverket en instruktion för hur kontrollen ska genomföras av verkets egen personal utifrån kraven i lagstiftningen.

Den här sammanställningen ger dig som officiell veterinär eller officiell assistent stöd för att fatta rätt beslut om kött när det gäller specifika förändringar uppdelade efter etiologi.

## Sammanställningens uppbyggnad

I tabellerna anges den sjukliga förändringen eller andra förändringar tillsammans med en kod, ett beslut samt ett lagstöd. Notera att under tabellerna kan det förekomma kommentarer som ska beaktas.

### Kod

I kolumnen kod anges en siffra, ett streck (-), eller en asterisk (\*):

- Siffra (01/02, 03/04 och så vidare enligt kodförteckningen) eller ett streck: I kolumnen Kod anges den eller de koder som ska registreras om den aktuella förändringen påvisas. Saknas specifik kod för förändringen anges detta med ett streck. Vilka förändringar som har och inte har specifika koder framgår av kodförteckningen. Observera att i fall där specifik kod saknas, kan kod 51/52 användas för att kommunicera med företaget/OV om rensning, utvidgad besiktning och eventuellt totalt otjänligförklarande. Hur kommunikation vid respektive anläggning ska ske ska dock överenskommas lokalt. Vid beslut om TO eller LO > 10 kg ska ett skriftligt beslut skrivas i enlighet med Livsmedelsverkets interna instruktioner samt överenskommelse med branschen. Eftersom systemet kräver att en kod registreras går det bra att använda kod 51/52 för detta ändamål om specifik kod saknas.

Kodförteckningen

- Asterisk (\*)  
När allmän påverkan (se definition) är orsaken till ett totalt otjänligförklarande anges en asterisk i kodkolumnen. Det betyder att flera koder kan vara aktuella och endast den som är relevant i det specifika fallet ska registreras, till exempel 45 för abnorm lukt eller 47 för utmärgling/höggradig avmagring. Om djuret samtidigt uppvisar andra förändringar registreras dessa under aktuell jämn kod.

### Beslut

I kolumnen beslut anges någon av dessa förkortningar

- TO - Totalt otjänligförklarande
- LO - Lokalt otjänligförklarande
- GK - Godkännande
- GV - Godkännande med villkor

### Lagstöd

I kolumnen lagstöd framgår lagstödet för respektive beslut i form av en hänvisning till aktuell punkt a-u i artikel 45 i förordning (EU) 2019/627. I fall där allmän påverkan (se definition) är orsaken till ett otjänligförklarande kan flera punkter vara aktuella beroende på vilken typ av allmän påverkan som föreligger. Flera punkter är då angivna i kolumnen. Endast den punkt som är relevant i det specifika fallet ska dock användas som lagstöd. I vissa fall finns lagstöd på annan plats än i angivet kapitel. Detta framgår då av text under tabellen.

## Parasitära sjukdomar

<b>Trikinos</b>	<b>Kod</b>	<b>Beslut</b>	<b>Lagstöd</b>
Trikinos	09	TO	u) e) h)

Ska verifieras. Anmälningsskyldig enligt SJVFS 2021:10 om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen. Lagstöd för TO finns även i artikel 31.2 i förordning (EU) 2019/627. Upptagen på OIE: s lista.

Sjukdomar upptagna på OIEs lista

<b>Cysticercus bovis</b>	<b>Kod</b>	<b>Beslut</b>	<b>Lagstöd</b>
Allmän förekomst <i>Avser påvisande av ett eller flera färska eller förkalkade dynt vid flertal insnitt i muskulaturen i olika delar av kroppen.</i>	11	TO	h)
Lokal förekomst <i>Gäller om livsmedelsföretagaren inte avser tjänliggöra köttet enligt informationen nedan.</i>	11	TO	h)
Lokal förekomst <i>Om livsmedelsföretagaren avser tjänliggöra köttet ska de vävnader i vilka dynt påvisats otjänligförklaras (LO) och resterande delar av slaktkropp och slaktbiprodukter godkännas med villkor (GV) att de muskulära delar som ska användas till livsmedel ska frysas vid minst minus 10°C i minst 10 dagar.  Lagstöd för GV finns i artikel 30.2 i förordning (EU) 2019/627.  Hanteringen vid frysbehandling grundar sig på EFSA:s bedömning  Opinion of the Scientific Panel on Biological Hazards on the suitability and details of freezing methods to allow human consumption of meat infected with Trichinella or Cysticercus - EFSA</i>	12	LO GV	h)

Cysticercos i tvärstrimmig muskulatur hos nötkreatur. Bandmask hos människa (*Taenia saginata*). Alla fynd av cystor eller förkalkade härdar i hjärt- tugg- eller skelettmuskulatur eller i diafragma eller tunga ska provtas och skickas till SVA för verifiering. Sjukdomen är anmälningsskyldig enligt SJVFS 2021:10 om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen. Diagnostiserande laboratorium ansvarar för att anmäla till Jordbruksverket.

<b>Cysticercus cellulosae</b>	<b>Kod</b>	<b>Beslut</b>	<b>Lagstöd</b>
	11	TO	e) h)

Cysticercos i tvärstrimmig muskulatur hos svin. Bandmask hos människa (*Taenia solium*). Ska verifieras. Anmälningsskyldig enligt SJVFS 2021:10 om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen. Upptagen på OIE: s lista.

Sjukdomar upptagna på OIEs lista

<b>Cysticercus ovis</b>	<b>Kod</b>	<b>Beslut</b>	<b>Lagstöd</b>
Allmän förekomst <i>Avser påvisande av ett eller flera färska eller förkalkade dynt vid flertal insnitt i muskulaturen i olika delar av kroppen.</i>	11	TO	h)
Lokal förekomst	11	TO	h) o)

Cysticercos i tvärstrimmig muskulatur hos får och get. Bandmask hos hund (*Taenia ovis*). Verifieras vid tveksamhet.

<b>Cysticercus tenuicollis</b>	<b>Kod</b>	<b>Beslut</b>	<b>Lagstöd</b>
	-	LO	h) o)

Långhalsat dynt subperitonealt (oftast på leverns yta) hos får, get, nötkreatur och svin. Ger bandmask hos hund (*Taenia hydatigena*). Vid tveksamhet ska verifiering alltid ske för att utesluta Echinokockos.

<b>Echinokockos</b>	<b>Kod</b>	<b>Beslut</b>	<b>Lagstöd</b>
	14	LO	h) e)

Ska alltid verifieras. Anmälningsskyldig enligt SJVFS 2021:10 om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen. Upptagen på OIE: s lista.

Sjukdomar upptagna på OIEs lista

<b>Stora leverflundran (<i>Fasciola hepatica</i>)</b>	<b>Kod</b>	<b>Beslut</b>	<b>Lagstöd</b>
	80	LO	h) o)

Morfologi:

- Grå-bruna, platta, flundreformade.
- Juvenila: 2-10 mm
- Adulta: 20-30 mm



Registrering vid slakt:

- Kod 80: Vid påvisande av parasiten.
- Kod 84: Vid parasitära skador i levervävnad och gallgångar utan påvisande av parasiten.
- Kod 88: Vid gallgångsförändringar utan påvisande av parasiten.

Lilla leverflundran ( <i>Dicrocoelium dendriticum</i> )	Kod	Beslut	Lagstöd
	82	LO	h)

Morfologi:

- Halvgenomskinliga, avlånga (lansettformade)
- Adulta: 5-15 mm



Registrering vid slakt:

- Kod 82: Vid påvisande av parasiten.
- Kod 88: Vid gallgångsförändringar utan påvisande av parasiten.

Lungmask	Kod	Beslut	Lagstöd
Akut pneumoni med allmän påverkan	* 74	TO	o) p)
Akut pneumoni utan allmän påverkan	74	LO	o)
Kronisk pneumoni med allmän påverkan	* 74	TO	o) p)
Kronisk pneumoni utan allmän påverkan	74	LO	o)

Parasitära granulom i lever	Kod	Beslut	Lagstöd
Orensbara och rensbara	84	LO	h)

"White spots" hos svin och eosinofila granulom hos andra slaktdjur.

Parafilarios	Kod	Beslut	Lagstöd
	54	LO	h)

Observera att denna diagnos för tama hov- och klövdjur endast är relevant för nötkreatur (och häst). Parafilaria förekommer hos häst, men finns i dagsläget bara i Östeuropa.

Onkocerkos	Kod	Beslut	Lagstöd
	16	LO	h)

Observera att denna diagnos för tama hov- och klövdjur endast är relevant för nötkreatur (ev. får) och häst.

## Bakteriella sjukdomar

Salmonellos Salmonellakontamination	Kod	Beslut	Lagstöd
	01	TO	f) t) g)

Påvisande av salmonella i organ, lymfknotor eller på kött vid provtagning i samband med slakt och besiktning. Åtgärder vid påvisande av salmonella i samband med provtagning inom det nationella kontrollprogrammet hanteras i separat instruktion.

Anmälningsskyldighet enligt SJVFS 2021:10 om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen. Rapporteringsskyldighet föreligger vid all slakt från spärrad besättning.

Lagstöd för TO vid salmonellos finns i punkt f om infektionen medfört septikemi och i punkt t i övriga fall. Lagstöd för TO vid salmonellakontamination finns i 30 b § LIVSFS 2005:20 och 22 § Livsmedelslagen. Vid påvisad salmonella kan företaget välja att släppa ut köttet på marknaden till en köttproduktanläggning för värmebehandling.

Rödsjuka ( <i>E. rhusiopathie</i> )	Kod	Beslut	Lagstöd
Akut rödsjuka med erytem <i>Om akut rödsjuka med erytem uppmärksammas vid besiktning före slakt ska djuret avisas från slakt och därmed inte bli föremål för köttbedömning.</i>	17	TO	f) t)
Kronisk rödsjuka med erytem <i>Äldre kvarstående erytem som inte upptäcks vid besiktningen före slakt kan komma fram efter skällning.</i>	18	LO	o)

Tuberkulos ( <i>Mykobakterium bovis och tuberculosis</i> )	Kod	Beslut	Lagstöd
Generaliserad	03	TO	u) e) f)
Begränsad till lymfknotor i ett organ eller en del av slaktkroppen	04	LO	se nedan

Ska verifieras. Anmälningsskyldighet enligt SJVFS 2021:10 om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen. Upptagen på OIE: s lista.

## Sjukdomar upptagna på OIEs lista

Lagstöd för otjänligförklarande finns även i artikel 33.2 i förordning (EU) 2019/627.

<b>Mykobakterios (<i>Mykobakterium avium</i>, svin)</b>	<b>Kod</b>	<b>Beslut</b>	<b>Lagstöd</b>
Generaliserad	05	TO	f)
Primärkomplex (käk-/kröslymfknutor och/eller lever)	06	LO	o)

Provtagning i samband med *Mycobacterium avium* för övervakning av tuberkulos:

- Suggor och galtar med generaliserade förändringar ska provtas.
- Grupp med slaktsvin där flera djur har generaliserade förändringar, ett djur ska provtas.

Prov ska tas från djur med tydliga förändringar. Kostnaden för denna provtagning står Jordbruksverket för. Skriv in i anamnesen ett av alternativen ovan och kryssa i att Jordbruksverket är mottagaren av fakturan.

Beslut om kött fattas utifrån den makroskopiska bilden. Finns det tveksamheter kring diagnosen ur livsmedelsperspektiv och provtagningen därmed inte sker i övervakningssyfte av tuberkulos ska Livsmedelsverket stå för kostnaden.

Instruktionen om provtagning är en överenskommelse mellan Livsmedelsverket, SVA och Jordbruksverket.

<b>Paratuberkulos (<i>Mykobakterium paratuberculosis</i>)</b>	<b>Kod</b>	<b>Beslut</b>	<b>Lagstöd</b>
	51	TO	e)

Ska verifieras genom analys av färsk och fixerad vävnad från ileocecallymfknutan och ileum. Se även B - Lokala förändringar - Kronisk ileit.

Kronisk ileit

Anmälningsplikt enligt SJVFS 2021:10 om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen. Upptagen på OIE: s lista.

## Sjukdomar upptagna på OIEs lista

<b>Aktinos</b>	<b>Kod</b>	<b>Beslut</b>	<b>Lagstöd</b>
Med septikemi	19	TO	f)
Utan septikemi	-	LO	o)
Med allmän påverkan	*	TO	o) p)
Utan allmän påverkan	-	LO	o)

Aktinosförändringar i lungor och mag-tarmkanal ska inte betraktas som septikemi utan är resultatet av att var från munhålan aspirerats respektive svalts. Aktinosförändringar i andra organ (framför allt juvret) indikerar däremot att infektionen har spridits och ska föranleda TO om förändringarna är akuta.

Om kod behövs för att t.ex. kommunicera med livsmedelsföretaget om rensning eller för att skriva beslut om LO > 10 kg, registreras kod 52.

## Prionsjukdomar

<b>Bovin spongiform encephalopati (BSE)</b>	<b>Kod</b>	<b>Beslut</b>	<b>Lagstöd</b>
	51	TO	e)

Vid positivt BSE-prov anmälningsplikt enligt SJVFS 2021:10 om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och

övervakning av djursjukdomar och smittämnen. Kropp och organ hanteras som SRM i enlighet med artikel 8 i förordning (EG) nr 1069/2009.

Om kod krävs för att skriva beslut om kött registreras kod 51.

Upptagen på OIE: s lista.

Sjukdomar upptagna på OIEs lista

## Sjukdomar upptagna på OIE: s lista

Sjukdomar upptagna på OIE:s lista	Kod	Beslut	Lagstöd
OIE:s lista över sjukdomar - World organisation for animal health - OIE		TO	e)

För tuberkulos kan dock LO vara aktuellt i vissa fall.

Turberkulos

Senast uppdaterad 4 december 2024 Ansvarig grupp LMK\_KS